

KOIVISTON viesti

Nro 2 Helmikuu 2023

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Koiviston merenkulun 1930-luvun kokemushistoriaa

Ensimmäinen maailmansota, Venäjän vallankumous ja Suomen itsenäistyminen saivat yhdessä aikaan suoranaisen romahduksen Koiviston merenkulussa.

Sakari Salokannel

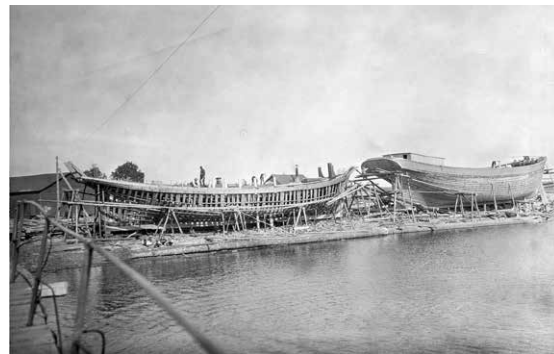
Pietarin sulkeutuminen vei purjehdusmahdollisuudet monelta laivurilta. Kun vielä vuonna 1916 Koiviston kauppalaivastoon kuului noin 250 alusta, oli niitä vuonna 1920 jäljellä enää vain noin 90. Vuoteen 1930 mennessä Koivistolla oli laivoja enää vain noin 60, siis vajaa neljännes 15 vuoden takaisesta. Pietaria korvaavaa purjehduskohdetta ei ollut ja teknologian kehityskin alkoi ajaa sellaisten edullisten talonpoikaisalusten ohitse, joihin Koivistolla oli perinteisesti tukeuduttu. Kun kaiken lisäksi 1930-luvun alussa kärsittiin vielä lamasta, eivät tulevaisuuden näkymät olleet häävit.

Perinteisen elinkeinon kriisi sai koivistolaisissa aikaan monenlaisia kokemuksia ja tunteita, joita jaettiin ja sanallistettiin Koiviston ja Rannan kihlakunnan paikallislehti Rannan Sanomissa. Näiden kirjoitusten perusteella voidaan nimetä kolme toistuvaa ja selkeästi erottuvaa keinoa tai tapaa, joilla koivistolaiset käsitelivät ja kokivat tapahtuvaa muutosta: 1) Koiviston merenkulun historiaan tukeutuminen 2) merenkulkuidentiteetin vahvistaminen ja 3) tulevaisuuden ja mahdollisuuksien hahmottelu.

1930-luvun alkupuoliskolle ominaista olivat Koiviston merenkulun historiaa käsittelevät kirjoitukset, joissa joko muisteltiin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun merenkulun huippuvuosia tai tuotiin esille Koiviston vuosisataista historiaa merenkulkupitäjänä ja koivistolaisten talonpoikaislaivurien sitkeyttä. Kauemmasta historiasta tuotiin toistuvasti esille kahta aihepiiriä. Näistä ensimmäinen käsiteli Koiviston muinaishistoriaa. Ajateltiin, että Koivisto olisi ollut jo viikinki- tai ristiretkiäikana tunnettu kauppapaikka ja koivistolaiset olisivat harjoittaneet merenkulkua ympäri Itämeren. Toinen puolestaan keskittyi kuningas Kustaa Vaasan pyrkimykseen keskittää kaupankäyntiä kaupunkeihin 1500-luvulla. Kerrottiin, että Vaasa olisi jopa kuolemanrangaistuksen uhalla yrittänyt saada koivistolaisia laivureita joko lopettamaan tai siirtymään Viipuriin porvareiksi, mut-

ta nämä olisivat vain itsepäisesti jatkaneet elinkeinoaan Koivistolla.

Pitkän merenkulkuhistorian korostaminen on myös selvästi ollut keino luoda uskoa Koiviston merenkulkuun ja sen elpymiseen. Koska Koivistolla oli purjehdittu jo satoja vuosia ja merenkulku oli ennenkin selvinnyt vaikeuksista, selviäisi se niistä myös nyt ja merenkulku tulisi olemaan osa Koivistoa myös tulevaisuudessa.

Kaksi kaljaasia rakenteilla Koivistolla vuonna 1914. Kuva: U. T. Sirelius, Museovirasto.

Monessa tapauksessa merenkulkua käsittelevissä kirjoituksissa joko tietoisesti tai tiedostamatta vahvistettiin koivistolaista merenkulkuidentiteettiä. Rannan Sanomien sivuilla muun muassa keuhuttiin koivistolaisten mainetta merenkulkijoina, romantisoitiin merta ja purjehdusta sekä monesti korotettiin merenkulku elinkeinona muiden yläpuolelle. Koivistolla oltiin selkeän haluttomia luopumaan omasta merenkulkuidentiteetistä, vaikka merenkulun merkitys elinkeinona olikin huomattavasti heikentynyt. Tämä johtui pitkälti niistä positiivista kokemuksista ja muistoista, joita Koivistolla merenkulusta oli. Vielä paria vuosikymmentä aiemmin merenkulku oli tuonut mukavallisia tienestejä useiden perheiden pöytiin. Siitä oli vielä 1930-luvulla

Saarentähden lykkäjäiset Koiviston Ingentilässä vuonna 1938. Kuva: Etelä-Karjalan museo, kuvat ja esineet.

Lykkäjäisväki syömässä hernerokkaa Humaljoen kylässä, 1900-luvun alku. Kuva: Etelä-Karjalan museo, kuvat ja esineet.

koko aikuisväestöllä omakohtaisia muistoja.

Vuosikymmenen loppua kohti merenkulku alkoi toipua Koivistolla, mikä myös herätti keskustelun siitä, mihin suuntaan laivanvarustustoimintaa tulisi viedä. Näkökantoja oli karkeasti kaksi. Toisen mukaan Koivistolla tulisi perustaa osakeyhtiöitä, jotka varustaisivat pienehköjä höyrylaivoja Itämeren ja mahdollisesti myös Pohjanmeren liikenteeseen. Toisen mukaan tulisi vielä rakentaa puisia apumoottorisia purjelaivoja Itämeren liikenteeseen. Ensimmäistä näkökantaa perusteltiin merenkulun kehityksellä, jälkimmäistä puolestaan edullisuudella ja työllistävillä vaikutuksilla. Näistä erityisesti jälkimmäinen herätti Koivistolla innostusta, kuten

vuonna 1938 vesille lasketun Saarentähden saama huomio osoittaa. Syynä on ollut juuri purjelaivoihin liittyneet pitkä historia ja positiiviset kokemukset.

Vaikeista 1920- ja 30-luvuista huolimatta Koivistolla ei oltu valmiita luopumaan rakkaasta elinkeinosta. Talvisodan kynnyksellä tilanne alkoi näyttää sekä taloudellisesti että tahtotilan kannalta myönteiseltä. Ilman suursotaa olisi Suomessa nykyään luultavasti yksi merenkulun keskus enemmän.

Teksti perustuu kirjoittajan pro gradu -tutkielmaan ”Purjeiden katveessa kasvaneet: Kokemuksia merenkulusta 1930-luvun Koivistolla”, jonka voi lukea kokonaisuudessaan osoitteessa <https://www.utupub.fi/handle/10024/174061>

Uusi ja vanha kohtaavat Koiviston satamassa, 1920-luku. Kuva: Museovirasto.

Koiviston satamaa 1920-luvulla. Kuva: Museovirasto.

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Ilo pintaan

"Ilo pintaan, vaik syän märkänis". Muistan ala-asteen englannin opettajan saatesanat viimeisen yhteisen kouluvuoden päätteeksi. Lapsena en karjalaisviisautta ymmärtänyt, mutta myöhemmin se on kirkastunut minulle monessa yhteydessä. Samoin mummon rippikouluvärsy: "Onni on olla hyväntuulen ratas elämän vauhtipyörässä". Myönteisyyden ja positiivisen elämänasenteen sanotaan olevan karjalaisten salainen ase.

Muistan Sirpa Taskisen joskus Koivisto-juhlilla esitelmöineen ja kertoneen isänsä tai isoisänsä luovuudesta ja asenteesta. Hevoskyydillä kotitilaa kohti kulkiessaan tämä oli huomannut kotinsa olevan tulesa. Pihaan päästessään mielessä olivat jo uuden kotitalon piirustukset. Olen viime aikoina innostunut lukemaan positiivisesta psykologiasta, joka perinteisen traumoja korjaavan psykologian sijaan ei tutkikaan, mikä ihmisessä on vikana. Tämä lähestymistapa pohtii: "What is right with You" eli mitä sinussa ja minussa on kunnossa ja hyvää.

"Se, minkä vanha kansa on tiennyt jo iankaikisesti, on nykyään tieteen todeksi osoittama. Positiivisilla tunnetiloilla on kiistaton yhteys laajempaan hyvinvointiin, onnistumiseen ja saavuttamiseen, fyysiseen terveyteen, havaintokykyyn, muistamiseen, oppimiseen ja -mikä jännittäväntä- jopa geenien ilmenemiseen", kirjoittaa Frank Martela aihetta käsittelevässä kirjassa. "Myönteisiä tunteita kokevat henkilöt jopa elävät pidempään kuin henkilöt, jotka kokevat niitä vähemmän."

Kun meillä kerran on perintönä tällainen optimistinen heimoveri, niin annetaan mennä jatkossakin hyväntuulen rattaina elämän vauhtipyörässä.

Hartaast'

Tyttären ylpeys

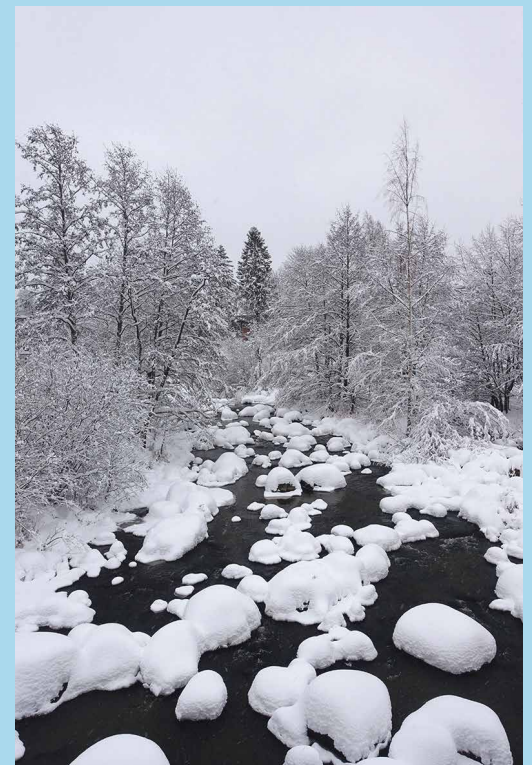
Kaisa Koivula

Olin eräänä päivänä kuuntelemassa sisareni luentoja. Sitä oli mukava kuunnella, se oli innostavaa. Siitä sai paljon käytännön apua omaan harrastukseeni. Kirjoitin muistiinpanoja ja huomasi muiden kuuntelijoiden tekevän samoin. Luento vei mukanaan. Käännyin vierustoveriini päin, koska halusin ylpeänä kertoa hänelle, että tuo puhuja on minun siskoni. Siinä istuikin siskon mies; hän tiesi jo.

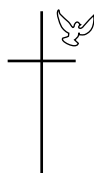
Olin toisena päivänä kävelyllä rannassa. Oli tavattoman kaunista. Taivas oli valkoinen ja koko maisema koostui harmaan eri sävyistä. Kuljin siellä ja nautin. Oli hiljaista ja rauhallista. Ihmettelin, miten pelkällä harmaalla voi saada aikaan jotain näin vaihtelevaa ja näin kaunista. Rinnassa läikähti sama tunne kuin siskon luento kuunnellessa: kiitollisuus siitä, että saan tämän kokemuksen. Ja ylpeys.

Se tuntui oudolta. En kai minä voi olla ylpeä Jumalan tekemisistä? Eihän minulla ole osaa eikä arpaa niiden syntyyn. Mutta eihän minulla ollut sen kummempin osaa eikä arpaa siskon hienon luennon syntymiseen. Sisaren ylpeys vain. Ilo siitä, että tuollainen luennoija on olemassa ja minä saan olla hänen siskonsa. Myötäylpeys.

Ehkä ylpeys Jumalan töistä ei ole väärin, vaikka kuinka oudolta se tuntuukin. Hänhän haluaa olla minun taivasIsäni. Minä saan hänen tyttärensä nauttia hänen töistään, olla ja liikkua niissä, laskea erilaisia harmaan sävyjä loputtomiin. Olla niistä iloinen, innostua. Olla kiitollinen kaikesta kauniista ja hienosta, jossa saan olla mukana kokijana. Ja kokea tyttären ylpeyttä, vaikka minulla itselläni ei ole osaa eikä arpaa niiden syntymiseen. Tämän kaiken tekijä on minun Isäni!

Kun Jeesus sitten ratsasti, opetuslapset levittivät vaatteitaan tielle. Jeesuksen lähestyessä sitä paikkaa, mistä tie laskeutuu Öljymäen rinnettä alas, koko opetuslasten joukko alkoi riemuissaan suureen ääneen ylistää Jumalaa kaikista niistä voimateoista, jotka he olivat nähneet. He huusivat: "Siunattu hän, kuningas, joka tulee Herran nimessä! Taivaassa rauha, kunnia korkeuksissa!" Muutamat fariseukset sanoivat väkijoukon keskeltä Jeesukselle: "Opettaja, kiellä opetuslapsiasi!" Mutta Jeesus vastasi: "Minä sanon teille: jos he olisivat vaiti, niin kivet huutaisivat." (Luuk 19: 36–40.)

Rakkaamme

Saima

HARILAINEN

*24.8.1923 Koivisto
+7.1.2023 Kouvola

*On maa,
johonka kaikki polut katoaa.*

On Rauban maa.

Saima Harmaja

Sisartani ja tätiämme kaivaten
Taavi-veli

Sisarusten lapset perheineen

Saima on siunattu läheisten
läsnä ollessa.

KOIVISTON viesti

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 60 snt/pmm
Kuolinilmoitukset 40 snt/pmm

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Lehti jaetaan aina kuluvaan kuun loppupuolella.

Lehteen tarkoitettua ilmoitusmateriaalia tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@ramitoivonen.fi

Muussa tapauksessa aineistot toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,
Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana

on postimerkillä varustettu

palautuskuori osoitteineen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

**Jäsenasiat, tilaukset, osoite-
ym. muutokset:**

Aina kirjallisena, mieluiten sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 39 e, sisältää vuoden jäsenlehdet.

Jäsenlehdin postituksesta Pohjoismaihin veloitetaan +3 e/vuosi ja muualle Eurooppaan +8 e/vuosi.

Pankkiyhteys:

Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 231 2422

Koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Tolonen, 0400 780 398

Suomen Koivisto-Seura ry Sääntömääräinen vuosikokous ja talvijuhla

Lauantaina 25.3.2023

Turun Karjalatalo, Itäpellontie 2, 20300 Turku

Ohjelma:

- 10:00 Tulokahvit
- 11:00 Sääntömääräinen vuosikokous
- 12:00 Lounastauko
- 13:00 Talvijuhla
 - Mie muistan-yhteislaulu
 - Seuran puheenjohtajan tervetuliaispuhe
 - Koivisto-pitäjän esittely
 - Karjalaisten laulu
 - Yhdistysten kokoontuminen

Kutsu koivistolaisten yhteisöjen edustajille / yhteys henkilöille:

Talvijuhlan yhteydessä järjestämme kaikille koivistolaisille yhdistyksille ja seuroille kokouksen, jossa verkostoitumisen lisäksi keskustellaan Koivisto-Seuran ja yhdistysten toiveista yhteistyön ja toiminnan parantamiseksi.

Pyydämme ilmoittamaan 1-2 osallistujaa / yhteisö Koivisto-Seuran sihteerille sunnuntaihin 18.3. mennessä. jorma.kallonen@nic.fi / 0400-834723

Tervetuloa!

Suomen Koivisto-Seura ry hallinnoi Suomen Koivisto-Seura ry -nimistä facebook-ryhmää.

Koivistolaisuuteen liittyviä Facebook-sivustoja ja ylläpitäjiä on useita muitakin. Tässä niistä joitakin. Jokainen ryhmistä toimii omilla ehtoillaan, eikä Suomen Koivisto-Seuralla ole mitään virallista yhteyttä muihin sivustoihin tai niiden sisältöihin.

FB-sivustoja:

Suomen Koivisto-Seura ry
Koivistolaiset
Koiviston Koivusaaren historiaa
Koiviston Mäkeläiset
KOIVISTON SAARET...luovutetun Karjalan helmiä

Voitte halutessanne välittää muidenkin, vahvasti koivistolaisuuteen liittyvien FB sivujen tiedot toimitukseen, julkaisemme niitä satunnaisesti.

– Puheenjohtajalt' itseltä –

Koivistolaiset kalastajat tuuliajolla helmikuussa 1901

Kun kalanpyynti koko syystalven oli ollut perin huo-no, teki useamman kalastuksella elävän mieli kalastamaan selkämeren puolelle, vaikka hyvin tiedettiin jään olevan vielä heikkoa. Kun edellisellä viikolla saalis oli ollut hyvä, niin jälle tulikin runsaasti verkkomiehiä Koiviston eri kylistä, noin 250.

Helmikuun 8. päivänä klo 10-11 välillä juuri jälle päästyä, kova myrsky irrotti jään läheltä rantaa, jota lumipyryn tähden ei heti huomattu. Kun se vihdoon huomattiin, oli railo jo ainakin kilometrin levyinen. Kun oltiin jo kaukana rannasta, niin ei ollut muuta pelastusta kuin uskoa kohtalonsa liikkuvan jäälautan haltuun.

Oli kiireesti etsittävä vahvin kohta jäätelistä ja ne, jotka eivät sitä löytäneet olivat vaarassa joutua Wellamon kylmään syliin. Muutamat pienillä jäälautoilla olleet pelastuivat viskaamalla verkkonyörin suuremmalla lautalla oleville kalastajille ja hinasivat lauttansa niin lähelle, että pääsivät siirtymään.

Lumipyry kiihtyi yhä rajummaksi ja jäälautta kulki vinhasti etelään päin. Jonkun ajan perästä muuttui tuulen suunta ja oli vaarana joutua yhä aukeammalle ulapalle. Ilman majoja ja ruokaa sekä ilman lämmitystarpeita kalastajilla ei olisi ollut mahdollisuutta selviytyä. Onneksi puolilta päivin tuuli kääntyi taas etelään ja jäälautta alkoi hiljalleen kulkea rannikkoja ja Seivästöä kohti.

Ensimmäiset pääsivät samana iltana maihin, mutta vielä jäi kalastaja harhailemaan jäälautalle - lienevät vähitellen pelastuneet. Erityistä neuvokkuutta osoittivat ne Saarenpään miehet pelastaessaan venheillä jäälautoilla olijoita. Jään repeämän pituus lienee ollut 60 km alkaen Koiviston saariston uloimmasta päästä aina Seivästön majakkaa kohden.

Kaikki kalastajat menettivät verkot ja kalastusvehkeensä ja vahingot nousivat tuhansiin markkoihin. Kaukiaiselta Saarenpäästä hukkui hyväntekeväinen hevonen, joka jään re-vetessä joutui railoon ja siinä uidesaan muuttui yhdeksi jäämöhkäleeksi, vajoten viimein syvyyteen.

Sanomalehti
Viipurin kirjoitus
13.2.1901

Aurinkoisia
talvipäiviä!
Eija Tuominen

KIRJOITUSKILPAILU

KIRJOITUSKILPAILU NUORILLE VAPAASTI KOIVISTOON LIITTYVÄSTÄ AIHEESTA

Julkistamme kirjoituskilpailun alle 30-vuotiaille. Kirjoituksen sisällön tulee tavalla tai toisella liittyä Koivistoon tai koivistolaisuuteen, mutta aihe on vapaa. Kirjoituksen tyyli on myös vapaa ja merkkinäärä enintään 4000 merkkiä.

Palkittavat kilpailutekstit valitsee raati, jonka jäsenet ovat:
Toimittaja ja tietokirjailija Ina Ruokolainen
Master of Arts (Linguistics) ja kieltenopetuksen lehtori evp Martti Piela
Koiviston Viestin päätoimittaja, medianomi Riikka Salokannel

Kirjoitukset tulee lähettää 1.5.2023 mennessä Koiviston.Viesti@gmail.com sähköpostiin kahtena erillisenä sähköpostina. Toiseen pdf-muotoon tallennettu kilpailuteksti otsikoineen nimimerkillä allekirjoitettuna ja toisessa postissa tulee olla nimimerkin takana olevan kirjoittajan nimi, ikä ja yhteystiedot ja mahdollinen yhteys Koivistoon. Sähköpostin

Kolme kirjoituksista palkitaan kukin 100 € stipendillä. Palkitut kirjoitukset julkistetaan Koiviston-juhliilla Perniössä 30.7.2023. ja julkaistaan myöhemmin Koiviston Viesti -lehdessä.

aiheeksi tulee merkitä Kirjoituskilpailu, nimimerkki, kilpailuteksti ja toiseen Kirjoituskilpailu, nimimerkki, kirjoittajatiedot. Kirjoittaja voi osallistua kilpailuun useammalla tekstillä, kunkin tekstin nimimerkin on oltava eri. Koiviston Viesti voi halutessaan julkaista muitakin kuin palkittuja tekstejä, mutta niiden julkaisemisesta sovitaan tapauskohtaisesti erikseen kirjoittajan kanssa.

Luovuuden ja kirjoittamisen iloa!

Kirjoituskilpailun järjestää Suomen Koivisto Seura ry.

**Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948**

Toimii Koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisu toimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.
www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
0400 244 290, tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, jäsenasiat:
Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com
Sihteerit, Jorma Kallonen
Koivukuja 23, 21530 Paimio
p. 0400 834 723, jorma.kallonen@nic.fi
Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen

Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
p. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
p. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Hiekkalaiturinraitti 12A 4, 00980 Helsinki
p. 050 539 8693, mhongist@gmail.com
Johtokunta:
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varajäsen Hanna Silfver, Kaarina
Ritva Ratia-Ahtiainen Lahti. 044 377 7201

varajäsen Raila Hiltunen, Mäntsälä
Jorma Jack, Kotka. 050 061 9482
varajäsen Maarit Raninen, Lammi
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varajäsen Merja Lapila, Helsinki
Jukka Ratia, Mäntsälä. 050 097 8206
varajäsen Jorma Simola, Lahti
Tiina Torkkeli-Pitkäranta, Kemiö.
045 126 6286, varajäsen Leea Helkiö, Salo
Riikka Salokannel, Lahti. 044 231 2422
varajäsen Tuula Ruskeepää, Pornainen
Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244

varajäsen Tuula Agge, Parainen
Koiviston myyntituotteet Seija Jaakkola
041 318 4614,
seijam.jaakkola@saunalahti.fi
Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Veli Sainio,
050 505 6676, veli.sainio@kolumbus.fi
Hallituksen varapj. Sari Piela,
050 431 2564, sari.piela@gmail.com.
Asiamies Anne Markkanen,
0400 687 717, Koivistosaaatio@gmail.com

Koiviston sankarihautausmaa - tilanne helmikuussa 2023

2016–2019 – Neljän vuoden hankkeen tuloksena kunnostettu sankarihautausmaa

Eija Tuominen

Vuosikokouksessa Porvoossa 2016 Koivisto-Seura päätti yksimielisesti kunnostaa Koiviston sankarihautausmaan. Ennen kuin seura ryhtyi toteuttamaan hauta-alueen kunnostusta Suomen ja Venäjän välisen 1992 allekirjoitetun valtiosopimuksen mukaisesti selviteltiin valtion osuutta ja kantaa kunnostusasiassa. Puolustusministeriöstä vastattiin, että sankarihautausmaiden kunnostukset ovat olleet pitäjähdistysten toimeliaisuuden piirissä, koska valtiolla ei ole resursseja hoitaa niitä kuntoon.

Kunnostushanke kesti yli neljä vuotta. Se vaati yhteensä 18 neuvottelumatkaa Venäjälle sekä satoja hankkeen selvitystyöhön, suunnitteluun, kokouksiin, raportointiin ja dokumentointiin käytettyjä talkootyöntunteja. Viipurin aluehallinto johti kunnostusprosessia Venäjällä. Koivisto-Seuran oli luotettava venäläisten virkamiesten asiantuntijuuteen. Koivisto-Seura ei voinut Venäjän lain mukaan edes allekirjoittaa lupapapereita. Viipurin aluehallinnosta yliarkkitehti Oleg Lichovid hyväksytti venäläisen suunnittelutoimiston tekemän suunnitelman Pietarin läänin kulttuurikomiteassa ja hankki kaikki tarvittavat luvat yhdessä Primorskin kaupungin vt. johtaja Svetlana Ryzhovan kanssa.

Ennen sankarihautausmaan kunnostustöiden alkamista kesällä 2019 Primorskissa järjestettiin kansalaiskuuleminen suomalaisen sankarihautausmaan palauttamisesta. Tilaisuudessa hautausmaan kunnostussuunnitelmaa esittelivät Viipurin yliarkkitehti Oleg Lichovidov ja Leningradin läänin suunnittelutoimiston arkkitehti. Osallistuin kokoukseen Juhani Pekkolan kanssa ja puhuin kokouksessa sankarihautausmaan kunnostuksen tärkeydestä entisille koivistolaisille ja heidän jälkeläisilleen. Kerroimme myös, että Suomessa venäläisten sotilaiden lukuisat haudat pidetään kunnossa. Paikalla olleet sotaveteraanit tukivat vahvasti kunnostustyön aloittamista. Kokouksen päätös: Koiviston sankarihautausmaa kunnostetaan.

Vihdoin joulukuussa 2019 Koiviston sankarihautausmaa saatiin arvonsa mukaiseen kuntoon hyvässä yhteisymmärryksessä venäläisten virkamiesten ja Primorskin kaupungin asukkaiden kanssa. Hauta-alue oli rajattu ja pensasistutuksin peitetty. Lisäksi hauta-alueelle oli pystytetty punagraniittinen muistopaasi muistokirjoituksineen ja sankarivainajien nimet kaiverrettuna erillisiin laattoihin hauta-alueen edessä.

Risti ja Purje -muistomerkki pystytettiin sankarihautausmaan reunalle v. 1992, mutta mitään muistokirjoitusta eivät venäläiset silloin siihen hyväksyneet. Sankarihauta jäi myös edelleen rajamattomaksi, ja hautojen yli käveltiin ja jopa ajettiin autoilla. Tämä aiempi muistomerkki oli suunnitelmapiirustuksissa mukana alkuperäisessä paikassaan, mutta venäläiset viranomaiset määräsivät sen siirrettäväksi toiseen paikkaan juuri ennen kunnostustöiden alkamista. Kahta muistomerkkiä ei saanut olla sankarihauta-alueella, kertoi projektia ohjannut Viipurin kaupungin yliarkkitehti Oleg Lichovidov ja Risti ja Purje -muistomerkistä ei myöskään löytynyt mitään lupapapereita.

Risti ja Purje -muistomerkki sai kuitenkin hienon uuden paikan kirkon toiselta puolelta vanhan kellotapulien raunioiden viereltä. On ollut myös puhetta pienen infolaatan toimittamisesta patsaan juurelle, josta ilmeni muistomerkkin tarkoitus ja taiteilijan nimi, koska kirkon paikallismuseon mukaan venäläiset turistit kyselevät usein tästä tekstittömästä muistomerkistä.

2020 - Sankarihautausmaan vastustusta ja vandalisoitua

Kuitenkin pian sankarihautausmaan kunnostuksen valmistuttua alkoi venäläisessä mediassa esiintyä kahden primorskilaisen aktivistin sankarihautausmaasta vastustavia kirjoituksia. Alkuvuodesta 2020 sankarihautausmaasta vandalisoitiin töhrimällä muistomerkkin osat punaisella maalilla, mutta tällöin kaupungin toimesta kivet puhdistettiin pikaisesti ja Koivisto-Seuralle pahoiteltiin tapahtunutta.

Primorskin kaksi aktivistia ovat laatineet useita sankarihautausmaasta vastustavia kirjoituksia ja lähettäneet niitä muille aktiivijärjestöille sekä Venäjän johtoon saakka. Aktivistit esittävät seuraavia väitteitä: *Sankarihautausmaassa on natsien joukoissa sotineita ja Leningradin piiritykseen osallistuneita. Haudausmaassa on vain 60 vainajaa ja muut vainajista on haudattu muualle Suomeen, Karjalan kannakselle ja Saksan ja Venäjän rajan lähelle. Haudausmaan kunnostuslupaan he väittävät myös puuttuvan.*

Suomen Kansallisarkiston vahvistama luettelo Koiviston sankarihautausmaahan siunatuista ja haudatuista 102 henkilöistä on lähetetty kahteen otteeseen Venäjän

Koiviston sankarihautausmaa kesällä 2021. Eija Tuominen arkisto.

viranomaisille. On myös selvitetty venäläisille, että Koiviston sankarivainajiin liittyy kaksi kaikille luovutetulla alueella sijaitseville suomalaisille sotilashautausmaaille ominaista erityispiirrettä. *1. Kentälle jääneet siunattiin myös omaan hautapaikkaansa (oma risti). 2. 1939-1940 kaatuneet puolestaan haudattiin aluksi tilapäisesti Suomen puolella olleisiin hautausmaihin ja siirrettiin sitten vuosina 1942-1944 omaisten toivomusten mukaisesti Koiviston sotilashautausmaahan.*

Muutamien koivistolaisten sankarivainajien hautapaikka on merkitty väärin sota-arkistoon. Kyseiset sankarivainajat on haudattu Koivistolle, mutta sankarivainajan nimi on myös kaiverrettu Suomessa olevaan muistomerkkiin esim. Mäntsälässä. Ehkä tästä syystä sota-arkistossa hautapaikaksi on merkitty Mäntsälä. Väärät kirjaukset sota-arkistossa tullaan korjaamaan ja asia on selvitetty myös venäläisille.

Viimeisimpänä aktivistit väittävät ja yrittävät todistaa, että Koiviston luterilaisen kirkon kupeessa sankarihautausmaahan lähellä on ollut vielä 1941 syksyllä venäläisten sotilaiden hauta, jonka suomalaiset ovat tuhonneet. Paikalle aktivistit haluavat venäläisen muistomerkkin! Todisteita venäläisten sotilaiden haudasta ei ole löytynyt.

Helmikuu 2022 – Valheelliset väitteet kovenevat

Helmikuussa 2022 Venäjä aloitti hyökkäyssotansa Ukrainaan ja myös aktivistien Koiviston sankarihautausmaahan kohdistuvat väärät/valheelliset väitteet ja vaatimukset sankarihautausmaan purkamisesta kovenivat entisestään. Koiviston hautausmaalta vietiin pois sankarivainajien nimilaatat ja muistokivi peitettiin mustalla levyllä. Venäjältä ei otettu yhteyttä Koivisto-Seuraan. Koivisto-Seura oli epävirallisten tietojen varassa.

8.11.2022 minulle soitettiin Venäjän federaation Helsingin-suurlähetystöltä ja kerrottiin, että Viipurin kaupunginoikeus on

tehnyt 8.9.2022 purkupäätöksen v. 2019 kunnostetusta Koiviston sankarihautausmaasta, mutta päätös ei ole vielä lopullinen.

Saatuani tiedon Viipurin kaupunginoikeuden päätöksestä toimmme heti hautausmaatoimikunnan jäsenen Juhani Pekkolan kanssa. Otimme yhteyttä Sotavainajien muiston vaalimisyhdistykseen ja Venäjän Helsingin-suurlähetystöön, Suomen eri ministeriöihin sekä Suomen ympärystojohtoon. Koivisto-Seura pyrki kaikin tavoin vaikuttamaan, että oikeusprosessi saadaan keskeytettyä ja oikaistua väärää syytöksiä sekä kunnostettu sankarihautausmaa palautetuksi v. 2019 kunnostettuun tilaansa.

Tammikuu 2023 - Selvittelytyö jatkuu Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen kautta. Jo aiemmin venäläisille toimitettuja asiakirjoja toimitettu pyynnöstä uudelleen Venäjälle.

Tammikuussa 2023 Koiviston sankarihautausmaa-asiaa Suomessa alkoi hoitaa Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry ja vastaava yhdistys Vojenny Memorialy Moskovasta. Vojenny Memorialysta vielä ehdittiin vakuuttaa 17.1., että muistomerkki oli kunnossa, mutta se purettiin muutaman päivän kuluttua tämän jälkeen. Tieto tästä purkutyöstä saatiin epäviralliselta taholta. On käynyt ilmi, että oikeuden lainvoimainen päätös sankarihautausmaan purkamisesta oli tullut voimaan jo 13.10.2022.

Olen tehnyt tiivistä yhteistyötä Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja Pertti Suomisen kanssa. Venäjän Helsingin-suurlähetystöön lähitimme Juhani Pekkolan kanssa kyselyn Koiviston sankarihautausmaan viimeisistä tapahtumista ja kysyimme muun muassa, miksi purkutyötä on jatkettu, vaikka asiaa ovat selvittämässä Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys Helsingistä ja vastaava yhdistys Venäjällä Vojenny Memorialy Moskovas-

ta. Vastausta ei ole vielä tullut. Koivisto-Seura on ollut myös uudelleen yhteydessä Suomen ministeriöihin viimeisten tapahtumien johdosta. Koivisto-Seuraa on kannustettu eri tahoilta olemaan myös itse aktiivinen asiassa ja jakamaan oikeaa tietoa.

Vojenny Memorialy on 11.1.2023 pyytänyt pj. Pertti Suomista lähettämään Moskovaan sankarihautausmaan kunnostusprosessiin liittyvää nimeämäänsä materiaalia. Olen lähettänyt pj. Suomiselle Moskovaan pyytämän materiaalin mm. Leningradin suunnittelutoimiston tekemän yksityiskohtaisen 26-sivuisen kunnostussuunnitelman, joka oli tehty oman suunnitelmamme pohjalta. Tässä suunnitelmassa ovat mukana myös venäläisen suunnittelutoimiston hautausmaalla teettämät maatumkimukset ja mittaukset. Suomiselle on lähetetty myös Kirkkopuiston hautausmaan kartta vuodelta 1928 ja sankarihautausmaan vanhat kuvat, jotka riittivät kunnostusprosessin aikana haudan paikantamiseen. Sodan aikaisia sankarihautausmaakuvia ja vuonna 2021 otettuja kuvia vertaamalla voidaan päätellä, että alueet vastaavat toisiaan. Koiviston kirkko ja kirkkopuiston hautausmaa, jossa myös sankarihautausmaa sijaitsee, hyväksyttiin joulukuussa 2018 Venäjän kulttuurihistoriallisesti merkittävien ja säilytettävien rakennusten ja alueiden luetteloon. Koiviston sankarihautausmaan kunnostus toteutettiin osana Koiviston kirkon ja sitä ympäröivän hautausmaan restaurointi ja suojelupäätöstä. Dokumentti tästä päätöksestä on myös lähetetty Moskovaan.

Olen lähettänyt pj. Suomiselle myös lisätietoa niistä sankarivainajista, jotka eivät aktivistien mielestä olisi Koiviston sankarihautausmaassa. Kaiken keräämäni materiaalin pj. Pertti Suomisen on jo lähettänyt edelleen Moskovaan. Toki nämä kaikki asiakirjat ja muukin materiaali ovat olleet jo aiemminkin Venäjän viranomaisilla, mutta ei juuri tällä asiaa selvittämään ”määrätyllä” yhdistyksellä. *Tässä yhteydessä pitää mainita, että Vojenny Memorialy pyytää kaikista muistakin 50 sankarihautausmaasta, jotka jäivät 1944 Neuvostoliitolle luovutetuille alueille samat tiedot kuin Koiviston sankarihautausmaasta.*

Tilanne helmikuussa 2023

Lähes kaikki muistomerkkin osat on kerätty pois Koiviston san-

Koivistolaisten keskustelukerho kokoontuu Lahdessa

karihautausmaalta. Eri lehtien toimittajilta on saatu hieman lohduttavaa tietoa, että muistomerkin osat ovat kunnostustyön tehneen urakoitsijan varastossa vahingoittumattomina. Kaikki pyydetty tiedot ja materiaalit on lähetetty Vojennyje Memorialyyn Moskovaan. Tavoitteena on, että Viipurin kaupunkioikeuden päätöksellä syyskuussa 2022 purettavaksi määrätyt Koiviston sankarihautausmaan muistomerkit voitaisiin hyväksyä ja palauttaa takaisin v. 2019 kunnostettuun tilaansa. Muistopaaden uudesta tekstistä olemme valmiit sopimaan. Seuraavaksi odotetaan vastauskirjettä Moskovasta.

Helmikuussa 2023 eräs venäläinen toimittaja on kirjoittanut artikkelin ”Sodassa kuolleita vastaan, suomalaisten hautojen muistomerkki purettiin Primorskissa” Venäjällä ilmestyvään lehteen. Toimittaja oli haastatellut tähän artikkeliin muutamia henkilöitä Primorskissa. Nämä ihmiset eivät ymmärrä, miksi hautausmaan muistomerkit piti purkaa. Seuraavassa on muutamia lainauksia artikkelista: ”He puolustivat omaa maataan, heidät kutsuttiin maansa armeijaan, vastustan muistomerkin purkamista. Itse olemme kuin natsuja ja pyyhimme pois maamme historiaa. Eikö ole tyhmää kertoa yllpeänä kaupunkisi ja alueesi historiaa ja samalla tuhota sen historiaa, kuolleiden kanssa taistelevina on jumalanpilkkua. Suomalaiset eivät saaneet yksinkertaisesti työtään valmiiksi, minkä piti sulkea pois mahdollisuus muistomerkin purkamiseen. Väitteelle, että natsit oletetaan olevan haudattu sinne, ei ole todisteita.” Ko. lehden toimittaja otti myös yhteyttä minuun ja vastasimme Juhani Pekkolan kanssa hänen kysymyksiinsä ja saimme näin oikoa myös artikkelissa olevien venäläisten aktivistien väittämiä.

Voimme olla kaikki ylpeitä siitä, että saimme yhdessä kunnostettua Koiviston sankarihautausmaan, jota Karjalankannaksen kauneimmaksi sankarihautausmaaksi jo ehdittiin kutsua. Koivistolle tehtiin vielä vuonna 2019 useita kotiseutumatkkoja ja välit maittemme välillä olivat hyvät. Vielä silloin ei ollut ennakoitavissa nopeaa ilmapiirin muuttumista Venäjällä eikä Venäjän hyökkäystä Ukrainaan.

Lopuksi: Koivisto-Seura tekee parhaansa saadakseen Koiviston sankarihautausmaan palautetuksi vuonna 2019 kunnostettuun tilaansa.

Tämä keskustelukerho perustettiin viime vuonna ja osallistujia on ollut n. 4-8 ja olemme kokoontunut jossakin kahvilan takahuoneessa tai kabinetissa.

Ollaan keskusteltu erilaisista asioista ja pidetty pieniä pelejäkin ja meillä on ollut ihan mukavaa yhdessä.

Seuraava tapaaminen on 27.2. klo 15 Ravintola Vanha-Herra nimisessä paikassa Lahdessa ja mukaan mahtuu, jos on kiinnostusta ja halua keskustella kaikesta mielenkiintoisesta.

Aiheet liikkuu ajankohtaisissa aiheissa ja historiassa, sekä sukulaasioissa.

Tervetuloa kaikki, jotka haluavat haastella suun makiaks ja tavata Koivistolaisia.

Ritva Uusitalo, kerhon vetäjä

Ole kotona – on nyt muotia, vastakohtana suoritteiselle elämäntavalle.

Kotoilua

Pirjo Jack-Vihanto

Kielitoimiston mukaan kotoilu on koti- ja käsitöiden harrastamista, kiireisen elämänrytmin vastapainona. Lifestyle tai downshiftaaminenkin taitaa olla sukua kotoilulle.

Nuoret ovat ottaneet kotoilun trendiksi, jota vanhemmat ikäpolvet ovat tehneet vuosikymmeniä. Nuoret esimerkiksi kaupungeissa kasvattavat laatoissa vihanneksia ja juureksia. Tomaattien kasvattaminen on myös suosittua. Useat harrastavat erikoisten ja eriväristen tomaattien kasvattamista.

Me vanhempi ikäpolvi olemme hoitaneet kasvimaata ja puutarhan marjat ja omenat on keitetty mehuksi ja hilloiksi. Metsän antimista mm sienet, mustikat ja puolukat on kerätty kellareihin ja pakastimiin. Leivottu pullat, piirakat ja ruisleivätkin. Unohtamatta perinteistä pottilohkoa tai hapanlohkoa. Villapaitoja, villasukkia, lapasia ja pipoja jne. On kudottu, niin omalle välle kuin lahjaksikin. Ommeltu vaatteita ja ne joilla on ollut kangaspuut, ovat kuto-

neet räsymattoja ja muita kankaita. Toki kutoomaan on päässyt myös kudontasemilla. On siis kotoiltu.

Entisaikaan ns. selkä- tai härkäviikoilla tehtiin sisätöitä, eli kotoilivat. Naiset kehäsivät villat ja pellavat langoiksi, jotta päivien vaalennuttua päästiin kutomaan kankaita. Korjailtiin ja paikkailtiin vaateparsia ja ommeltiin uusia tarpeen mukaan. Miesväki, jos ei ollut metsätöitä, veistelivät kirveenvarsia, puukulhoja, puulusikoita, valjaita ja vaikka puikkareita. Myös verkkoja paikkailtiin ja kudottiin uusia, sekä tehtiin uusia pärekoreja ja korjattiin vanhoja.

Nykyisin kotoilu ei tarkoita sitä, että ei olisi varaa ostaa tavaroita, vaan sitä, että on varaa käyttää aikaa itse tekemällä. Eli kotoilu on laatua.

Sanotaan, että kotoilu kehittävät päänuppiakin. Voi olla

Lifestyle tai downshiftaaminenkin taitaa olla sukua kotoilulle.

tottakin, koska itse näkee oman käden jäljen ja kokee tekemisen iloa. Siitä esimerkkinä monet askartelukerhot.

Ruotsinkieliseltä kanavalta tulevassa Strömsössäkin, vaikka olisi sadeilmakin, kotoillaan aurinkoisesti puuhastellen, milloin puutarhassa, puutöiden parissa tai neule- ja askarteluohjeita näyttäen, sekä keittiöpuuhissa.

Kotoilun nimikkeellä myydään paljon tavaroita. Hyllyjä, koreja, tiskiharjoja, kynttilöitä, peittoja, kotiasuja ym. Mainoslause: kotoilu on mukavampaa, kun puitteet ovat kunnossa. Ku-

kapa sen paremmin tietää kuin tavarankäyttelijät!

Itse kukin kotoilee kuten parhaaksi katsoo ja nauttii tekemisistään oli sitten kesä tai härkäviikot. Olisiko flunssa-aikakin kotoilua, kun viihtyy lämpimän peiton alla ja mustaviinimarjamehu on lääkettä.

Kotoilu on siis viihtymistä ja pienistä arkisista asioista nauttimista. Kotoillaan jos huvittaa ja jos ei huvita kotoilla tehdään jokin muuta mukavaa.

Porlammen motti ja Koivisto

Jatkosodan alussa syntyi Viipurin eteläpuolelle suurmotti, josta on mielenkiintoinen yhteys Koivistoon.

Hannu Veijalainen

Suomalaiset aloittivat omien alueidensa palauttamisen Laatokan koilliskulmasta 31. heinäkuuta 1941. Kannaksen länsiosassa hyökkäys Viipuriin käynnistettiin 22. elokuuta.

Kaksi päivää myöhemmin Leningradin Rintaman komentaja marsalkka Kliment Vorosilov antoi joukoilleen määräyksen Viipurin pitämisestä. Myöhemmin tilanteen kiristyttyä neuvostojoukot kuitenkin oikeutettiin perääntymään suomalaisten talvisodan aikaiselle Mannerheim-linjan tasolle.

Neuvostojoukot vetäytyivät Viipurista 29. elokuuta ja samana päivänä kello 17.30 Viipurin linnan torniin kohosi Suomen lippu.

Saapuessaan Sommeen ja Yläsommeen väliseen maastoon Porlampi-nimiseen kylään kolmen neuvostodivisioonan jäljellä olevat joukot törmäsivät kaakosta alueelle tullesiin suomalaisiin, jotka estivät kulun etelään ja itään. Seitsemän kertaa kolmen kilometrin motti syntyi lopullisesti kun suomalaisjoukkoja saapui Viipurinlahden yli alueen läntiseen osaan.

Motti oli Suomen sotahistorian suurin ja sieltä saatiin koko sodan suurin sotasaalis. Vankeja kertyi 9000, tuhat haavoittunutta vietiin sidontapaikkoihin ja kenttäsaaraloihin ja 7000 neuvostosotilasta haudattiin taistelutantereelle.

Etenkin suomalaisten tykkikituli aiheutti suurta vahinkoa motissa oleville. Tilanne oli niin epätoivoinen että jo 30. elokuuta, suomalaisten juhliessa Viipurin vapauttamista voittoparaatilla, annettiin saarretuille käsky kaluston tuhoamiseksi.

Neuvostoliiton 23. Armeijan johdossa ei oltu tilanteen tasalla. Aamuyöllä 1. syyskuuta lähetti kenraaliluutnantti Gerassimov divisioonan komentaja kenraalimajuri Vladimir Kirpitsnikoville käskyn ”Miehiä ja aseita säästettävä niin paljon kun voitte. Saavuttava Koivistolle. Toimenpiteisiin kaluston kuljetusta varten on ryhdytty.”

Kirpitsnikovin, joka itse löydettiin ojasta sadetakin alle piiloutuneena ja oli sodan korkea-arvoisin vanki, saama käsky oli auttamattomasti myöhässä. Motti

Kirpitsnikovin, joka itse löydettiin ojasta sadetakin alle piiloutuneena ja oli sodan korkea-arvoisin vanki, saama käsky oli auttamattomasti myöhässä.

antautui samana päivänä ja divisioonien jäännökset 12 000 miestä olivat jo paenneet aseettomina Koivistolle.

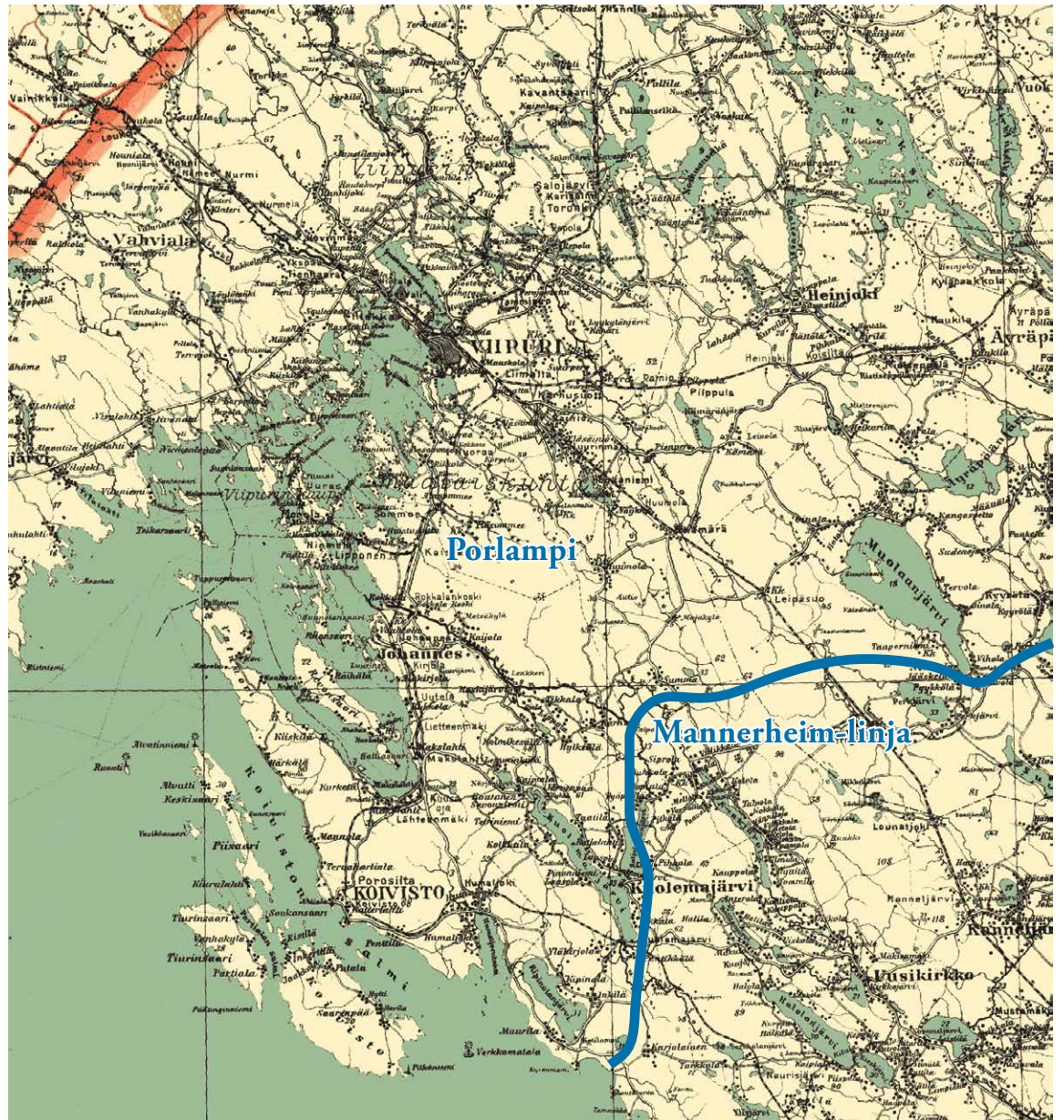
Heidän lähdestään on kahdenlaista tietoa. Neuvostoliitossa ilmestyneessä teoksessa Taistelu Leningradista todetaan: Viipurissa saarroksissa olleiden divisioonien jäännökset noin 12 000 miestä murtautuivat Koiviston alueelle, josta ne kuljetettiin aluksilla ja proomuilla Leningradiin.

Suomalaisen tiedon mukaan Viipurinlahden ylittäneitten joukkojen saavuttua tulevalle mottialueelle karkurit olivat jo lähteneet.

Myös saarrosta pelastuneitten Koivistolle tulosta on toisenlainen, venäläistiedosta melkoisesti poikkeava tieto. Sen mukaan Koivistolla heitä vastassa olleet Viipurin puolustussektorin rannikkojoukot ehtivät evakuoida heistä meritse 2000 miestä, muut 10 000 siirrettiin Koiviston saarille.

Pian miesten määrä saarilla lisääntyi. Suomalaisten hyökkäys eteni nopeasti ja vihollisjoukot perääntyivät Koivistolle ja siirtyivät aseineen Viipurin puolustussektorin joukkojen kanssa saarille.

Motti oli Leningradin Rintaman johdolle katastrofi. Vorosilov syrjäytettiin ja hänen tilalleen nimitettiin myöhemmin

maineeseen noussut ja Neuvostoliiton marsalkan arvon saanut Georgi Zhukov.

JR 3 vapautettiin motin vartioinnista ja sai tehtäväkseen Koiviston vapauttamisen. Kolmen päivän taistelujen jälkeen rykmentti saapui Koivistolle kaakosta vapauttaen kauppalaan 2. syyskuuta iltaan mennessä vihollisen viimeisten siirtojen saarille ollessa vielä käynnissä. Samanaikaisesti JR 45 saapui taistellen Rokkalan suunnasta Römpötille ja kun 8. Rannikkoprikaati teki maihinnousun Koivistonniemelle Vatnuorissa aamuhämärissä 3. syyskuuta oli koko Koivisto suomalaisten hallinnassa.

Tätä ennen neuvostojoukot ehtivät suorittaa yhden operaation saarilla. Yöllä 1. syyskuuta kolme suurta kuljetusalusta lähti Kronstadista kohti Koivistoa. Matkalla yksi ajoi karille ja upposi. Aamunkoitteessa kahteen alukseen kuormattiin puolessa tunnissa 6000 miestä ja jonkin verran kalustoa, jonka jälkeen alukset

palasivat lähtöpaikkaansa.

Saarille jäi noin 6000 raskaasti aseistettua miestä. Suomalaiset saavuttivat vanhan valtakunnanrajan syyskuun 9. päivänä ja asemasota alkoi. Vihollinen kuitenkin evakuoiti joukkonsa saarilta lopullisesti vasta yöllä 1. marraskuuta jättäen jälkeensä huomattavat määrät sotamateriaalia, mm. tykkejä, vetotraktoreita ja autoja.

Suomalaisten vapautettua Koiviston 8. Rannikkoprikaati suunnitteli heti hyökkäystä saarille. Ranta-alueelle ryhmitettiin joukkoja ja aseita. Ylempi taho kuitenkin kielsi hyökkäyksen tappioiden välttämiseksi.

Aseellista kosketusta saariin ei kielletty. Niinpä ranta-alueelle varustettiin tukikohtia, suoritettiin tiedustelua ja prikaatin sotatietä käsittelevän kirjan mukaan ”vihollista pehmitettiin tykeillä lähes kahden kuukauden ajan” saarten tyhjentämiseen saakka.

Luonnollisesti vihollinen pehmitti vastaavasti mantereella olevia suomalaisia. Yhdestä saaril-

ta tulleesta tykin osumasta minulla on omakohtainen tieto. Ammus oli osunut kirkkoon ja erällä kotiseutumatkalla ollessamme kirkolla eräs koivistolaismies, joka 1941 oli ollut kauppalassa, osoitti kädellään kirkontornia ja sanoi: ”Tuon piene ikkuna kuppeeseen se tyki kuula tul”.

Evakko aika oli päättynyt ja tulevaisuutta rakennettiin varsin ainutlaatuisessa tilanteessa. Siivousryhmät puhdistivat ja desinfioivat asuntoja ja hoitokunnat tekivät töitä kunnan toimintojen palauttamiseksi ja valmistelivat paluumuuttoa. Samaan aikaan saarilla oli tuhansia raskain aseineen varustettuja neuvostosotilaita ja ajoittaista tykkikitulta saarilta oli marraskuun alkuun asti.

Aikamoinen tilanne!

Sukututkimuksen uusia tuulia

Perimätiedon mukaan sukumme on tullut ulkomailta, väite pitää aina paikkansa.

Hannu Seppinen

Sukututkimusta on tehty jo 500 vuotta, aluksi sitä harrastivat vain aateliset, jotka tarvitsivat perintö- ym. riidoissa dokumentteja sukulaisuudestaan. Myöhemmin aateliset halusivat parannella sukupuutaan ja sukututkimus joutui sivuraiteille. Väärennettiin sukututkimuksia.

Sukujen tulo Koivistolle

Kirjallisia dokumentteja on 1500-luvulta alkaen Koivistolla. Muutama suku oli jo silloin Koivistolla. Sukunimien säilyminen vuosisatojen saatossa on ollut vaihtelevaa. Koiviston v. 1629 ruodutusluettelon mukaan Koivistolla oli ainakin seuraavat sukunimet käytössä: Kurki, Hyttinen, Eistinen, Räysky, Partinen, Peippo, Kesonen, Harvonen, Hilska, Kinttu, Ranki, Soho, Kotter, Jäppinen, Sippo, Rokka, Soini, Känä, Sattinen, Tetri, Rautanen, Moukas, Römpötti, Pääkkö, Hiiri, Ilmasti, Peussa, Kaaliainen ja Smålander.

V. 1635 henkikirjassa mainitaan seuraavat 20 sukua Koivistolla, niin, että miespuolinen linja tulee nykyaikaan asti, Heino, Hoikkala, Hämäläinen, Niemi, Kitunen, Kurki, Lenkkeri, Luukka, Mannonen, Niemi, Patanen, Peippo, Peussa, Ratia, Rokka, Römpötti, Sippo, Soini, Suurhasko ja Tervahartiala.

Muuttoaalto Koivistolle Suuren Pohjan sodan jälkeen 1721-1738

Näyttää siltä, että suurin osa Koiviston suvuista on saapunut Koivistolle vasta sodan jälkeen. Kirjallisilla dokumenteilla ei näitä pitäjää, mistä muuttajia saapui, voida kovin helposti selvittää. Sota tuhosi dokumentit lähes kaikista lähiseudun pitäjistä, DNA-testauksella voidaan lähes varmasti selvittää muuttosuunnat, mutta se vaatisi kaikkien sukujen ja vielä eri sukuhaarojenkin testausta. sekä vielä yhteenvedon analysointia. DNA-testaus taitaa kuitenkin olla ainoa keino, jolla laajemmin voidaan selvittää muuttoliikkeiden suunnat.

Suuri väestötappio, puolet

Jääkauden jälkeen kaikki suvut saapuivat ”ulkomailta”. Mutta jos tarkoitetaan 500 viimeisen vuoden aikaa, niin useimmiten on kyse romantiikasta ei tosiasioista.

1690-luvun nälänhätä ja sitä seurannut Suuri Pohjan sota oli tavallaan siunaus Suomen kansalle.

oheen on tullut geenisukututkimus eli DNA-tutkimus. DNA-tutkimus on vielä melko uutta ja erityisesti sen eettiset puolet ovat vasta muotoutumassa. Sukututkijan, joka teettää itsestään DNA-tutkimuksen, pitää mielessään pohtia, mitä tietoja hän saamastaan tuloksesta julkistaa. Perinteisellä sukututkimuksella saatuihin tuloksiin voi sisältyä virheitä.

Englannissa on tutkittu avioliittojen lapsia ja todettu 5 %:lla olevan eri isä, mitä se on kirjallisissa dokumenteissa. DNA-testauksella voidaan selvittää myös suvun tautialttius vakaville sairauksille.

perinteellisen sukututkimuksen kanssa, perinteellinen on väärässä.

Toisaalta DNA-sukututkimuksella ei aina päästä riittävän samankaltaisiin testituloksiin, koska pullonkaulailmiö voi estää sen. Pullonkaulailmiö tarkoittaa sitä, että suvun miehistä vain yksi kykenee jatkamaan sukua, jos pullonkaula esim. joka kolmannessa sukupolvessa, leikkaa pullonkaulailmiö pois muut suvun miehet. Vastaavalla tavalla mutatoituneita DNA-pätkiä ei ehkä löydy koko Suomesta.

DNA:n mutaatiot

Toisinaan geenin kopioitumisessa

polvea sitten tapahtui uuden mutaation/oksan tulo sukupuuhun. DNA-testeillä voidaan selvittää suora isälinja tai suora äitilinja.

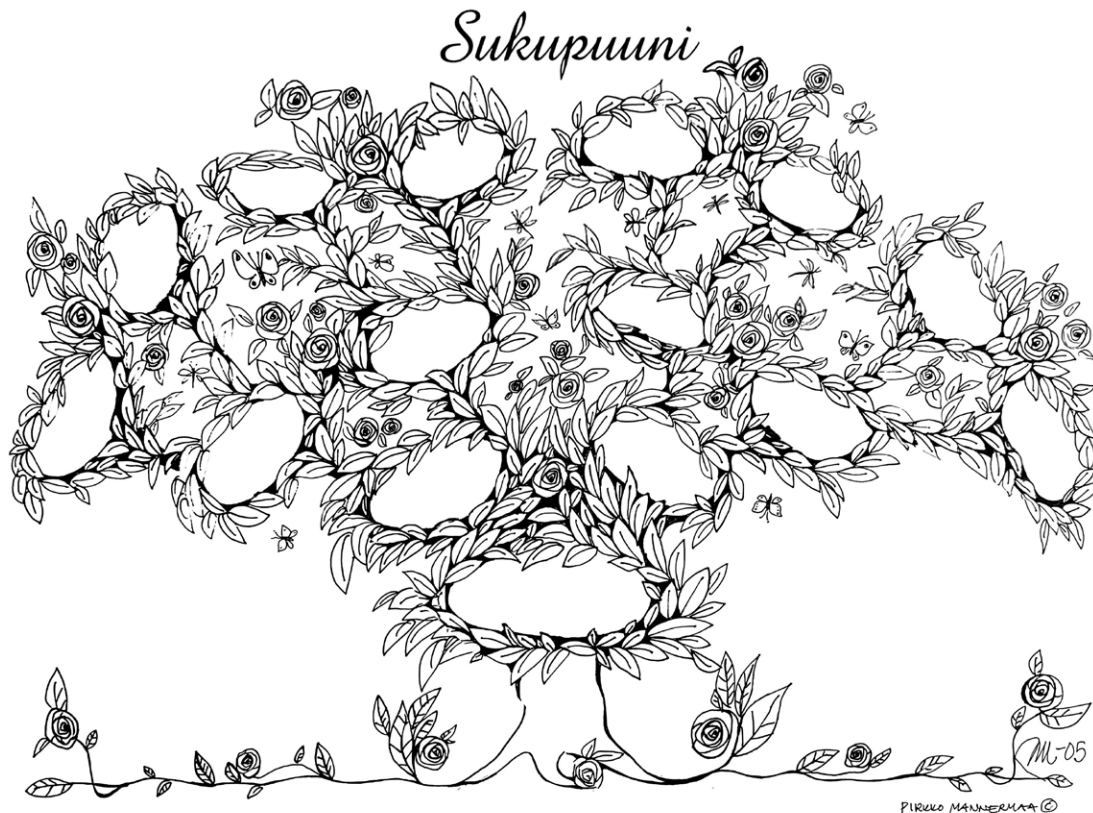
DNA-sukututkimus voi vahvistaa perinteisen sukututkimuksen epävarmoja sukulaisuustietoja. Se voi myös kumota tietoja tai vankkoja uskomuksia, joiden varaan perinteistä sukututkimusta on rakennettu. Vaarana on se, että voi tulla em. ikäviä yllätyksiä lähisuvusta.

Esi-isän (ja äidin) geenien osuus pienenee teoriassa joka sukupolvessa puoleen, jos aina naidaan eri suvuista. Karkeasti voi arvioida, että noin 10 sukupolvessa tämä osuus on pienentynyt noin tuhannesosaan. Seppisen suvun sukututkimuksella selvitetyn kantaisäni Matti Mikonpojan geneejiä minulla on n. 1 % (7 sukupolvea). Takaisinkytkentä äitilinjoiden kautta muuttaa kuitenkin tilannetta. Aviopuolisot löydettiin ennen, usein lähikylistä ja sukujen ristiinnaintija tapahtui paljon vuosisatojen kuluessa. Suuren suvun geneejiä löytyi kylän joka talosta ja lähikylistä.

Näin on Koivistollakin muutamien sukujen kohdalla. Kantaisän geneejiä kantaa Kurki suvun geneejiä 46 000 henkilöä, Peipon geneejiä 42 000 henkilöä, Tiltin geneejiä 33 000 henkilöä, Hyttin geneejiä 33 000 henkilöä, ja Hoikkalan geneejiä 27 000 henkilöä, näiden kaikkien sukujen geneejiä on myös minulla.

Yli 20 000 suomalaista on testauttanut Y-DNA:nsa (suoran isälinjan), joista karjalaisia on n. 2200.

Väitetään, että sukututkimusta tehdään, jotta suvusta löytyy kuninkaallisia tai kuuluisia murhamiehiä. Oma sukuni polveutuu Kustaa Vaasasta muutamien mutkien kautta. Kustaa 1. Vasa Ruotsin kuningas on minun 4. serkun aviomiehen isoisän vaimon isoisän vaimon 8. iso isoisä. 12 sukupolvea taaksepäin. Suoraa verisukulaisuutta ei meistä löydy, täytyy tyytyä Koiviston pappilan torppareihin, esi-isinä.

Koiviston asukkaista kuoli ja sitä seurannut muuttoliike rikastutti geeniperimää ja esti perinnöllisten sairauksien lisääntymisen liian suppean perimän takia. 1690-luvun nälänhätä ja sitä seurannut Suuri Pohjan sota oli tavallaan siunaus Suomen kansalle.

Sukujen geenit

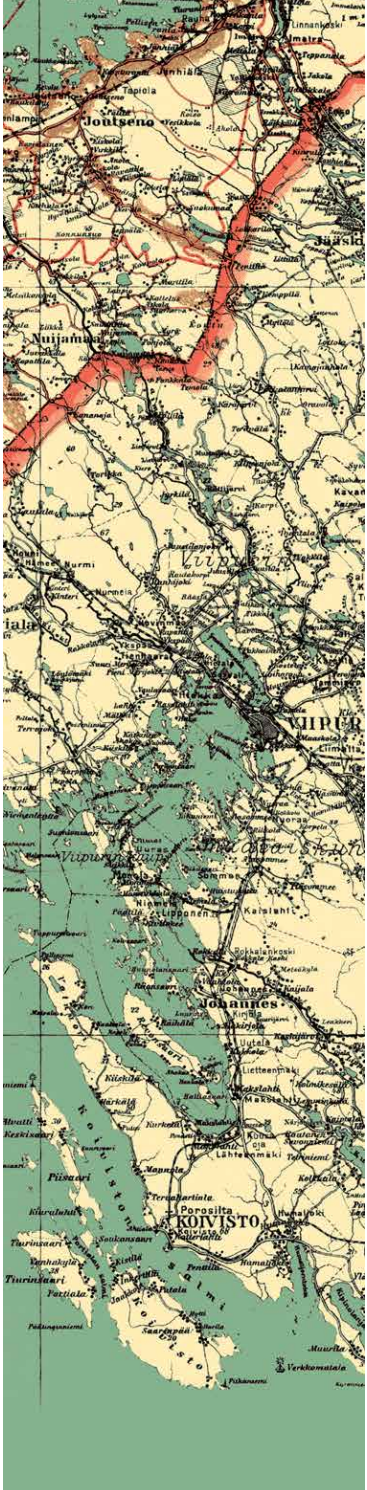
Ennen 2000-lukua sukututkimus oli kirjallisten dokumenttien tutkimista. Nytkin

Onko oikein, että sukututkija kertoo suvun edustajille, että osa jälkeläisistä ei kuulu sukuun, koska jossain vaiheessa äiti on käynyt vieraisa ja jälkeläinen ei ole aviomiehen lapsi tai että suvulla on keskimääräistä suurempi riski jollekin vakavalle taudille. Nämä tiedot voivat ahdistaa ihmisiä. DNA sukututkimus on lähes aina oikeassa. Jos se on ristiriidassa

tapahtuu virhe, mutaatio. Tässä yhteydessä se on positiivinen asia. Muuttuneen geenin saanut lapsi periyttää sitä edelleen omille jälkeläisilleen. Kenelläkään meistä ei enää ole samaa geenistöä kuin "Aatamalla" tai "Eevalla". Mutatoitunut geeni on sukuhaaran tunnusmerkki. Ne, joiden DNA-testissä löytyy tuo sama mutaatio, kuuluvat samaan sukuhaaraan. Tiedemiehet kykenevät arvioimaan, kuinka monta suku-

Onnitteluit` ja muistamissii`

Muista ystävääsi ilmoituksella.

Juhlakattaustekstiilit

Iso pöytäliina 195 €

148 x 280 cm, puolipellava

Kaitaliina 55 €

40 x 120 cm, puuvillacanvas

Lautasliinat 18 € kpl

n. 38 x 38 cm, puolipellava

+ postituskulut

Tilaukset Riikka Salokannel Ky
riikka@riikkasalokannel.fi

Tääl` tapahtuu

Piirakkajuhla

Paikka: Pornaisten yhtenäiskoulu,
Kirkkotie 176 (Koulutie 4) 07170 Pornainen

Aika: sunnuntaina 5.3. 2023 klo 13-16.

Ohjelma: Esitelmä Olavi Hovi: Vatnuorilaisten liikkumisesta ja liikenneyhteyksistä ennen vanhaan
Piirakka-ateria, Tarjolla käsin tehtyjä, paikalla paistettuja uunilämpöisiä karjalaisia perinnepiirakoita
Arpajaiset, monenlaisia voittoja

Piirakoita voi tulla leipomaan, avustamaan tai opettelemaan leipomista koululle maksutta kuka tahansa halukas klo 9.00 alkaen.

Ilmoittautumiset:

Sanna Sorvalle (sanna.sorvala@gmail.com, p. 050 5904 528)
26.2.2023 mennessä, kuten myös toiveet erikoisruokavalioista.
Pääsylippu 15€, alle 12v 8€.

Lämpimästi tervetuloa!
Vatnuorin kyläyhdistys

Porvoon seudun Koivistolaiset Ry

Sääntömääräinen VUOSIKOKOUS pidetään ke 22.03.2023 klo 18.00 Lundintalossa, Aleksanterinkatu 11, 06100 Porvoo (käynti pihan puolelta).

Ennen kokouksen alkua kahvitarjoilu.

Tervetuloa mukaan päättämään yhdistyksemme asioista!
Johtokunta

Härkäläläisten lomapäivä Angelniemellä

10.6. ajattelimme retkeillä Angelniemelle, monen perheen ensimmäiseen evakkotaivalpaikkaan.

Retkeä suunnitellaan osallistujien toiveiden mukaan.

Kiinnostaako?

Läitä viesti aaltonenkata@outlook.com tai soita 050 4393 791

Tehdään yhdessä muistojen päivä

Hyvä Koivisto-Seuran jäsen

Tämän vuoden jäsenmaksut laskutetaan huhtikuussa.

Kuluja säästääksemme olemme siirtymässä sähköpostilaskutukseen ja sitä varten pyydämme ilmoittamaan Katarina Hoville (katarina.hovi@gmail.com) sähköpostiosoitteen johon laskun voi jatkossa lähettää. Mikäli sähköpostia ei ole käytössä, lähetämme jatkossakin postitse paperilaskun.

Turun ja Ympäristön Koivistolaiset ry

Perinnekalastuspäivä lauantaina 4.3 alk.klo 12

Matti Aggen rannassa Gundvikintie 243, Parainen
omat eväät mukaan, mahdollisuus makkarapaistoon.
Sää varaus. Lisätietoja Matti Agge 040 5367701.

Vuosikokous lauantaina 11.3.2023 klo 14

Kajuutassa Itäpellontien 2 Turku.
Kahvitarjoilu. Tervetuloa

Kajuutailta 21.2 klo 17

Lassi Hilska kokoaa Paraisille muuttaneiden evakoiden tarinoita.

Kajuutailta 21.3 klo 17

Heimo Pulli kertoo isänsä elämän vaiheista lapsuudesta sotakorvauskuunareiden valmistamiseen asti(1888-1945).

Kajuutailta 18.4 klo 17

Heimo Pulli kertoo Pakinasiin siirtyneiden evakkojen tarinoita.

Kesäjuhlat 30.7.2023 Perniössä

Koivisto-seura järjestää vuoden 2023 Koivisto-juhlat yksipäiväisenä sunnuntaina 30.7.2023 Perniössä uudessa Kirkonkylän koulussa.

Juhlat alkavat klo 10 koulun lähellä olevassa Perniön kirkossa Koivisto-teemaisella jumalanpalveluksella ja seppeleiden laskulla. Juhlien ohjelma ja aikataulu tarkentuvat myöhemmin. Kylien ja sukujen kokouksille voi varata koululta luokkia (yhteydenotot tiina.torkkeli-pitkaranta@kitnet.fi).

Koivisto-seuran johtokunta

Perniön Pyhän Laurin kirkko (kuva tiekirkot.fi)

Lahjoitus tai testamenttilahjoitus kertoo jälkipolville sinun arvoistasi ja siitä, mikä on sinulle tärkeää

Suomalaiset lahjoittavat ja testamenttaavat yhä useammin varallisuuttaan esimerkiksi erilaisille järjestöille. Tekemällä lahjoituksen tai testamentin Suomen Koivisto-Seura ry:lle voit huolehtia sinulle tärkeistä asioista. Paitsi rahaa, voit lahjoittaa tai testamentata kulttuurihistoriallisesti tärkeitä esineitä tai asiapapereita, joilla on yhteys entiseen kotiseutuun.

Yleishyödyllisenä yhdistyksenä emme joudu maksamaan testamenttilahjoituksesta perintöveroa. Testamentin kautta lahjoitetut varat voidaan siis käyttää kokonaisuudessaan toimintaamme. Lahjoituksesi ei tarvitse olla suuri.

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi